

Slezská univerzita v Opavě
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné

PERSONALISTIKA

7. přednáška

Překážky v práci a jejich odměňování

Tematické zaměření dnešní přednášky

- Překážky v práci na straně zaměstnance:
 - z důvodu obecného zájmu
 - důležité osobní překážky v práci
- Překážky v práci na straně zaměstnavatele:
 - prostoje a přerušení práce způsobené nepříznivými povětrnostními vlivy nebo živelnými událostmi
 - ostatní překážky
- Vlivy překážek v práci na další pracovně právní instituty

Vymezení „překážek v práci“

- V pracovní době, určené zaměstnavatelem, je zaměstnanec povinen vykonávat pro zaměstnavatele práci. **Avšak někdy** zaměstnanec z objektivních či subjektivních důvodů **práci vykonávat nemůže**.
- Jedná se o omluvené překážky v práci a je třeba tyto **ODLIŠIT od:**
 - **neomluvené absence** v práci,
 - **přestávek v práci na jídlo a oddech,**
 - **bezpečnostních přestávek,**
 - **dovolené.**

Překážky v práci na straně ZAMĚSTNANCE

- **Překážky z důvodu obecného zájmu:**
 - výkon veřejné funkce
 - výkon občanských povinností
 - jiné úkony v obecném zájmu
- **Důležité osobní překážky:**
 - zdravotní důvody a péče o děti
 - jiné důležité osobní důvody (překážky)
- **Branná povinnost**
- **Školení a studium při zaměstnání**

Překážky v práci na straně zaměstnance

...z důvodu **obecného zájmu**:

Výkon veřejné funkce

- **Zaměstnavatel neposkytuje** zaměstnanci **náhradu mzdy** (platu) – zaměstnanec tuto kompenzaci požaduje přímo po tom, pro koho je v době uvolnění činný.
- Zaměstnavatel **je povinen poskytnout** zaměstnanci pracovní volno v nezbytném rozsahu, pokud tuto činnost není možné provést mimo pracovní dobu.

Výkon veřejné funkce

- **Výkonem veřejné funkce** se rozumí plnění povinností vyplývajících z funkce, která je vymezena funkčním nebo časovým obdobím a obsazovaná na základě přímé, nepřímé volby nebo jmenováním. ...například výkon funkce poslance Poslanecké sněmovny ČR.
- Zaměstnanci (vykonávajícímu veřejnou funkci) vedle plnění povinností vyplývajících z pracovního poměru, může být z důvodu výkonu veřejné funkce poskytnuto pracovní volno v rozsahu nejvýše 20 pracovních dnů v kalendářním roce.

Překážka v práci na straně zaměstnance

...z důvodu obecného zájmu:

Výkon občanských povinností

O výkon občanských povinností jde zejména u svědků, tlumočnicků, soudních znalců:

- předvolaných k jednání u soudu,
- při poskytnutí první pomoci,
- při opatřeních proti infekčnímu onemocnění,
- při poskytnutí osobní pomoci při požár. ochraně,
- při živelních událostech,
- a dále v případech, kdy je fyzická osoba povinna podle právních předpisů osobní pomoc poskytnout. Dále viz ZP.

Pracovní **VOLNO S náhradou mzdy při překážkách z důvodu obecného zájmu**

Za situace:

- výkonu funkce člena orgánu odborové organizace,
- účasti na školení pořádaných odborovou organizací,
- činnosti dárce při odběru krve,
- činnosti dárce dalších biologických materiálů.

Náhrada mzdy (platu) přísluší ve výši průměrného výdělku.

Pracovní volno BEZ náhrady mzdy při překážkách z důvodu obecného zájmu za:

- činnost zprostředkovatele a rozhodce při kolektivním vyjednávání,
- činnost dobrovolného zdravotníka Červeného kříže,
- činnost při organizované zájmové tělovýchovné, sportovní nebo kulturní akci a nezbytné přípravě na ni,
- výkon jiné odborové činnosti,
- činnost členů volebních komisí při volbách do Parlamentu ČR, Evropského parlamentu a zastupitelstev územních samosprávných celků,

Pracovní volno BEZ náhrady mzdy při překážkách z důvodu obecného zájmu za:

- činnost člena horské služby a fyzické osoby, která na její výzvu a podle jejích pokynů osobně pomáhá při záchranné akci v terénu;
- činnost vedoucích táborů pro děti a mládež, jejich zástupců pro věci hospodářské a zdravotní, oddílových vedoucích, vychovatelů, instruktorů, popřípadě středních zdravotnických pracovníků;
- v dalších případech vymezených ZP.

Důležité osobní překážky v práci na straně zaměstnance

I. okruh důležitých osobních překážek v práci se týká **zdravotního stavu zaměstnance, mateřství a péče o děti.**

Zaměstnavatel **omluví nepřítomnost** zaměstnance v práci po dobu:

- jeho dočasné pracovní neschopnosti;
- karantény;
- mateřské nebo rodičovské dovolené;

...další důležité osobní překážky v práci na straně zaměstnance

- ošetřování dítěte mladšího 10 let nebo jiného člena domácnosti;
- péče o dítě mladší 10 let;
- situace, kdy fyzická osoba, která jinak o dítě pečuje, nemůže o něj pečovat, a to z důvodu vyšetření či ošetření ve zdravotnickém zařízení.

...pojednání o vybraných důležitých osobních překážkách v práci

Pracovní neschopnost zaměstnance, karanténa:

- zaměstnanec uznaný práce neschopným, nebo je mu nařízena karanténa;
- **náhrada mzdy (platu) v prvních 14 dnech absence náleží ve výši 60% průměrného výdělku**
- Povinnost pracovníka dodržovat léčebný režim a ze strany zaměstnavatele nárok na kontrolu dodržování režimu PN, v rámci 1. až 14. kalendářního dne .

...pojednání o vybraných důležitých osobních překážkách v práci

Mateřská dovolená:

- vzniká v souvislosti s porodem a péčí o dítě;
- poskytována pouze zaměstnankyni, a to po dobu 28 týdnů (37 týdnů při 2 a více dětech; nejdříve 8 týdnů před očekávaným dnem porodu);
- v případě narození mrtvého dítěte poskytnuta v délce 14 týdnů;
- mateřská dovolená nesmí být nikdy kratší než 14 týdnů, ani nesmí být přerušena.

...pojednání o vybraných důležitých osobních překážkách v práci

Rodičovská dovolená:

- se poskytuje matce dítěte po skončení mateřské dovolené (otci od narození dítěte), a to v rozsahu, v jakém o ni požádají, maximálně však do věku tří let dítěte.
- Po dobu čerpání rodičovské dovolené (nemusí být čerpána vcelku) nepřísluší zaměstnancům náhrady mzdy nebo platu, nýbrž nárok na dávku státní sociální podpory = rodičovský příspěvek.

Překážka v práci na straně ZAMĚSTNAVATELE

- O překážku v práci na straně zaměstnavatele tedy jde v okamžiku, kdy zaměstnavatel neplní nebo nemůže plnit povinnost přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy, a to za předpokladu, že zaměstnanec je schopen a připraven tuto práci konat.
- O překážku v práci jde bez ohledu na to, jestli byla nemožnost přidělovat pracovní úkoly způsobena:
 - **objektivní skutečností;**
 - popřípadě **náhodou**, která se zaměstnavateli přihodila;
 - **nebo** jestli si ji zaměstnavatel **přivodil sám svým vlastním jednáním.**

Překážka v práci na straně ZAMĚSTNAVATELE

V rámci překážek v práci na straně zaměstnavatele rozlišujeme:

- **Prostoje a přerušení práce způsobené nepříznivými povětrnostními vlivy nebo živelnými událostmi**
 - mají přechodný charakter;
 - vznikají z objektivních a nepředvídatelných příčin;
 - zaměstnavatel nemohl ovlivnit jejich vznik ani mu zabránit.
- **Jiné překážky v práci** na straně zaměstnavatele.

Prostoje v práci – povětrnostní vlivy, živelné události

- Pokud zaměstnanec nemůže konat práci v důsledku přerušení práce způsobené nepříznivými povětrnostními vlivy nebo živelní událostí a nebyl-li převeden na jinou práci, přísluší mu **náhrada mzdy** (platu) ve výši **nejméně 60 % průměrného výdělku**.
- Byl-li zaměstnanec převeden na jinou práci (souhlasil-li s převedením), je mu přiznán výdělek **jako za situace standardního pracovního výkonu**.

Jiné překážky v práci na straně zaměstnavatele

- **Všechny ostatní situace**, kdy zaměstnavatel nepřiděluje zaměstnanci práci podle sjednané pracovní smlouvy, nejde-li o překážku způsobenou prostojem, nepříznivými povětrnostními vlivy nebo živelní událostí.
- Zaměstnavatel **NEMŮŽE PŘEVÉST** zaměstnance na jinou práci **BEZ zaměstnancova souhlasu**.
- Zaměstnanci přísluší náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku.

Jiné překážky v práci

na straně zaměstnavatele – názorný příklad

- Situace, kdy zaměstnavatel nemůže přidělovat zaměstnanci práci v rozsahu týdenní pracovní doby z důvodu dočasného omezení odbytu jeho výrobků nebo omezení poptávky po jím poskytovaných službách,
 - náhrada mzdy činí **nejméně 60 % průměrného výdělku.**

Jiné překážky v práci na straně zaměstnavatele – příklad

- Doba strávená na pracovní cestě nebo na cestě mimo pravidelné pracoviště jinak než plněním pracovních úkolů, která spadá do pracovní doby, se považuje za překážku v práci na straně zaměstnavatele, při které se zaměstnanci **mzda nebo plat nekrátí.**
- Nemohl-li zaměstnanec konat práci, protože vůči němu byla uplatněna výluka, přísluší mu náhrada mzdy **ve výši 1/2 průměrného výdělku.**

VLIV překážek v práci na další pracovněprávní instituty

- Překážky v práci se až na některé výjimky započítávají do pracovní doby.
- Překážky v práci mají vliv i na dovolenou.
- Po dobu některých překážek v práci platí zákaz výpovědi (např. po dobu pracovní neschopnosti, vojenského cvičení).
- Překážky v práci, pro které nemůže zaměstnanec během zkušební doby pracovat, se do zkušební doby nezapočítávají a zkušební doba se o ně prodlužuje.

Vliv překážek v práci na další pracovněprávní instituty

- Překážky v práci se posuzují samostatně v případě, že zaměstnanec má sjednáno několik pracovních poměrů.
- Překážky v práci se často hradí ve výši průměrného výdělku.

Překážky v práci MUSÍ BÝT oznámeny předem (jso-li známy), jinak bez zbytečného odkladu.

Zaměstnanec je povinen je prokázat!

Děkuji vám za pozornost a
a přeji příjemný zbytek dne. 😊

